

Bukvar za kućnu upotrebu

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava u saradnji sa Nacionalnim romskim savjetom ove godine izradilo je romski bukvar koji će, kažu, biti podijeljen romskim prvcima.

Iz romskog nevladinog sektora pozdravljaju sve dosadašnje napore koje Crna Gora preduzima u cilju unapređenja položaja romske zajednice, posebno u oblasti obrazovanja.

Ipak, pored svih dosadašnjih mjera koje su preduzete u cilju unapređenja obrazovanja romske djece, predsjednik Koalicije NVO-a Romski krug **Veselj Beganaj** smatra da to još nije na zavidnom nivou. Kaže da je romski bukvar veoma značajan za romske učenike, ali da je istovremeno njime nezadovoljan.

„Trebalo je da romske organizacije budu uključene u izradu romskog bukvara kako bi bio kvalitetnije urađen”, kaže Beganaj, dodajući da je u bukvaru uočio veliki broj grešaka.

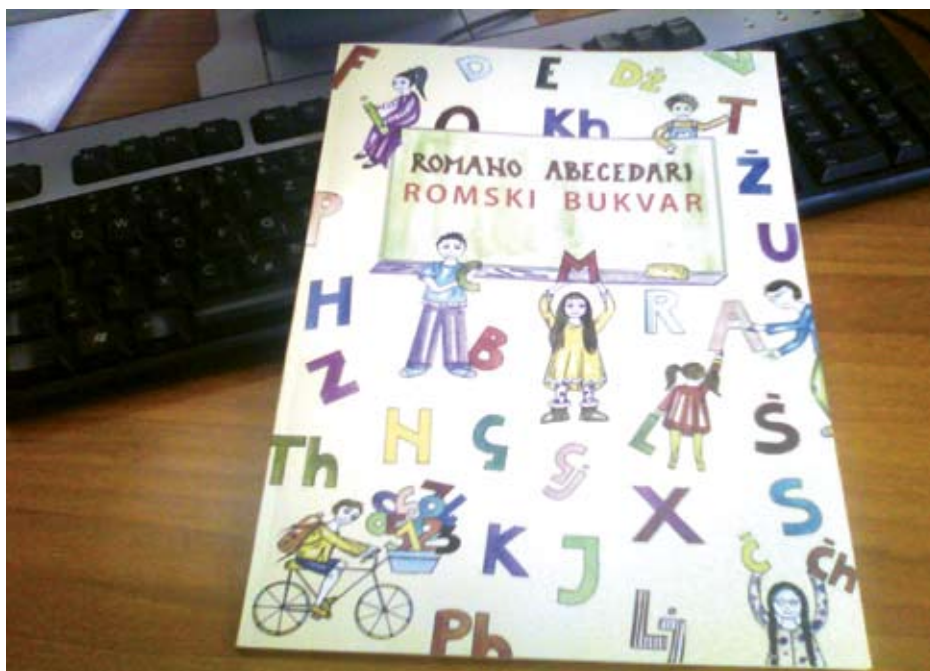
U njegovoj izradi učestvovao je samo Romski savjet.

Beganaj kaže da bukvar nije urađen po svim propisima i da nijesu ispoštovane norme.

„Nije ispoštovan ni redosljed, trebalo je prvo da se uradi romski rječnik, gramatika, kao i istorija Roma kako bi se standardizovao romski jezik, pa tek onda na kraju romski bukvar”, kaže Beganaj.

On objašnjava da romski bukvar mogu da koriste samo romski asistenti kako bi podučavali romske

„Nažalost, djeca će raditi samo sa roditeljima po ovom bukvaru, jer ne postoji stručni kadar koji bi to radio u školama”, kaže Isen Gaši, predsjednik Nacionalnog savjeta Roma, dodajući da će romski bukvar značiti mnogo romskoj djeci

• **PRIJEKO POTREBAN, ALI JOŠ NIJE UVRŠTEN U NASTAVNI PROGRAM: Romski bukvar**

učenike, ali ne za vrijeme nastave. Udžbenik je za sada samo za kućnu upotrebu. Beganaj kaže da se ne može očekivati da se predmet romski jezik uskoro uvede u nastavu, između ostalog i zbog toga što za to ne postoji stručni kadar.

Iz Ministarstva za ljudska i manjinska prava za *Monitor* su kazali da će se u narednom periodu, u saradnji sa Ministarstvom prosvjete, zalagati za stvaranje uslova da se bukvar na romskom jeziku nađe i u okviru 20 odsto slobodnih aktivnosti u nastavi, odnosno da bude uvršten u

plan i program rada prema pravilima Ministarstva prosvjete.

Predsjednik Nacionalnog savjeta Roma **Isen Gaši** izrazio je zadovoljstvo što je u saradnji sa Ministarstvom za ljudska i manjinska prava bio direktno uključen u izradu romskog bukvara. On smatra da je bukvar dobar i da će se zalagati da se svim romskim prvcima distribuira.

„Nažalost, djeca će raditi samo sa roditeljima po ovom bukvaru, jer ne postoji stručni kadar koji bi to radio u školama”, kaže Gaši za *Monitor*,

Veselj Beganaj:
 „Nije ispoštovan
 ni redosljed,
 trebalo je prvo da se
 uradi romski rječnik,
 gramatika, kao i istorija
 Roma kako bi se
 standardizovao romski
 jezik, pa tek onda na
 kraju romski bukvar”

dodajući da će romski bukvar značiti mnogo romskoj djeci.

Koliko je romski bukvar potreban romskoj djeci za naš list objašnjava i **Elvis Beriša**, student treće godine Pravnog fakulteta na odsjeku bezbjednost i kriminalistika: „Ukoliko želimo da sačuvamo naš identitet, moramo prvo sačuvati jezik. Znam koliko je meni bilo teško u osnovnoj školi i koliko bi mi značilo da sam imao bukvar na maternjem jeziku”.

On smatra da će romski bukvar

Romski jezik u regionu

U Vojvodini je još 1996. godine u dvadeset osnovnih škola uveden predmet romski jezik sa elementima nacionalne kulture. Inicijator uvođenja ovog predmeta je romolog **Trifun Dimić**, u to vrijeme predsjednik Matice romske.

Obrovac i Tovariševo su prva mjesta u kojima su đaci pohađali ovaj predmet, da bi od 1997. ista praksa bila primjenjivana i u školi u Deronjama. Sada se u još 70 drugih osnovnih škola širom Srbije uvodi ovaj predmet.

Kad je riječ o izučavanju romskog jezika na visokim školama i fakultetima u Srbiji, postoji primjer dobre prakse na Visokoj školi strukovnih studija **Mihailo Palov** u Vršcu, na kojoj se već treću godinu izvodi nastava na romskom jeziku za buduće vaspitače Rome. Makedonske škole takođe nude romski jezik kao izborni predmet počevši od trećeg razreda osnovne škole. Makedonija ulaže skoro dva miliona eura u izgradnju i opremanje prve romske škole u Šuto Orizari u Skoplju. Škola će omogućiti mladim Romima da završe osnovno i srednje obrazovanje.

„Učenici drugih nacionalnosti takođe će moći da je pohađaju i da doprinose razbijanju stereotipa i predrasuda o romskoj zajednici. Škola će biti prostor za promovisanje saradnje i tolerancije“, rekao je **Redžep Ali Cupi**, direktor Direkcije za promovisanje i razvoj jezika u obrazovanju etničkih manjina.

Ni Hrvatska ne zaostaje kada je u pitanju romski jezik. Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu otvorena je katedra za romologiju, koju trenutno pohađa preko 60 studenata hrvatske nacionalnosti.

u velikoj mjeri pomoći najmlađima iz romske zajednice u savlađivanju nastavnog plana i programa jedino ako se uvede u nastavu.

„Većina roditelja romske djece su nepismeni, pa će teško romska djeca dobiti adekvatno objašnjenje gradiva iz romskog bukvara“, kaže Beriša.

Postoji napredak u izučavanju romskog jezika, ali potrebno je još mnogo zalaganja i romske zajednice i državnih institucija da bi se romski jezik izučavao, ističe Beriša.

„Znajući da ne postoji stručni kadar koji bi predavao romski jezik, planiram da, nakon završenih studija na Pravnom fakultetu, upišem romologiju na Filozofskom fakultetu u Zagrebu“, kaže ovaj ambiciozni mladić, dodajući da će na taj način pružiti romskoj djeci ono što njemu nije bilo omogućeno.

Serdan BAHTIJARI

ERSTE Stiftung

*Fellowship for Journalist of Roma/Ashkali/Egyptian Origin 2014-2015
 This project has been supported by ERSTE Foundation*